

БИНКА ПЕЕВА
КРЪВНИНА

chitanka.info

Има една потресаваща (като повечето) македонска песен, която знам от баба:

*Сестра брата кани на вечеря:
Елай, елай, брато, да вечераме!
Вечерайте, сестро, мен не чакайте,
яз сум било, сестро, во меана.
Яло, пило, сестро, сум се напило.
Голем зулум, сестро, сум направило...
сум заклало еден син на майка,
сега они барат кръвнината.
Елай, елай, брато, да вечераме,
за кръвнина, брато, колай бива.
Сестра има, брато, девет сина,
едно сине майка ке прежали.
Цел нощ седи майка, солзи рони,
кое сине майка да прежали...
Прежалила сестра най-малото,
най-малото, майка, най-убавото.*

Наскоро я гледах в youtube в невероятно изпълнение на една бюрмска певица. Освен че ми разби сърцето и че се настани неизтриваемо в мисления концерт, който звучи непрекъснато в ума ми, тази песен ме накара да поровя из нета. Открих, че всичко страшно, което съм си помислила, е вярно.

В нашия НИМ има трицветно знаме — червена (най-отгоре), зелена и бяла хоризонтални ивици, заобиколено е от сърмени ресни. Върху зелената ивица с релефна везба е изработен коронован изправен хералдически лъв, зад който е извезан надпис: „Правдина се добива съ кръвнина“. От епичните времена за освобождението на многострадална Македония, началото на XX век.

Над 390 ученици не посещават учебни занятия в училищата в Албания заради страх от кръвно отмъщение, съобщи македонската агенция Макфакс, цитирана от БТА. (Сега!) Става въпрос предимно за ученици от северната част на Албания, където кръвното отмъщение е често срещано явление. Ако представител на един род бъде убит, роднините му имат не просто правото, а законовото задължение да отмъстят за смъртта му, като убият член на обвинения в кръвопролитие род. Душата на убития не може да намери покой, докато не бъде отмъстена с кръв. „Кръвта никога не се губи“, повелява Канунът на албанския деспот Лек III Дукагини (1410–1481). Петнадесети век... сега е XXI, или аз греша?

Кръвното отмъщение е характерно за югозападните Балкани, особено сред албанците в Косово и сред славяните в Черна гора. През 2005 г. 65-годишният черногорец Драго Калуджерович уби 36-годишния Райко Маркович в Цетине, за да отмъсти за сина си, убит от Маркович преди 14 години. Калуджерович трябвало да изчака убиецът да излежи 10-годишната си присъда. Бащата на Маркович се самоубил от срам, а Калуджерович се самоубил, след като отмъстил за своя син.

Кръвното отмъщение било познато и на славяни, и на прабългари. В писмото си до папа Николай I цар Борис I го пита позволено ли му е да съди углавните провинения. Въпросът показва, че правораздавателната компетентност на българския княз не е била безспорна. А това е убедително указание, че по времето на цар Борис I частното отмъщение (кръвната мъст) е продължавало да съществува. Правото да налагат това наказание е принадлежало на мъжете, годни да носят оръжие, и на бащата или на старейшината. Кръвното право е наследствено. Цар Борис I избива 54 болярски рода за потушаване на бунта на болярите през началото на 865 г., така елиминира заплахата за себе си и престола и се предпазва от отмъщение, което според закона е задължително.

Кръвното отмъщение е древен обичай, формирал се в родово-племенния обществен строй, тъй като едно убийство тогава водело до нарушаване на численото равновесие, до обществено и икономическо разбъркване. Вярвало се, че не се ли организира отмъщението, за убития нямало покой на другия свят. „Наказателното“ отмъщение невинаги приключвало веригата от причини и следствия и нередко на свой ред давало повод да се търси ново възмездие. За да се избегне кръвопролитие, състоятелните хора започнали да се откупват чрез преговори с рода на потърпевшия. При съгласие на страните претенцията за кръвната разплата била заменяна с откуп. Тази форма допринася да се намали броят на престъпленията, но все пак тя е преимущество на богатите. Онзи, който не можел да плати, бил наказван с кръвно отмъщение според народното обичайно право.

Песента добре знае истината. Кръв за кръв. Десет-единадесет века след цар Борис I. Нарочно ще избегна да размишлявам и за ужаса на сестрата, и за ужаса на майката, и за ужаса на брата, сложил началото на смъртоносни събития. Така ми домъчня за онова „най-малото, най-убавото“... най-невинното. Песента не казва дали братът е приел жертвата. Дано да не е.

Послепис. Пуснах този текст в hulite.net (там съм *corie*) и той се обогати от коментарите. Хората бяха истински развълнувани, някои знаеха песента, но съпреживяха, други не, но се потресоха. Какво добавихме в нета?

El Toro: Преди години, когато се заслушах в текста на тази песен, бях ужасен! Направо не ми се вярваше, че една майка ще бъде склонна да прежали рожба заради зулума на своя брат!

corie: Опитвам се да си обясня: може би той е малкият брат, отгледан от сестрата (тя има 9 деца, той очевидно е ерген, щом го кани на вечеря). Много по-малък вероятно, и за сестрата ще е винаги „първото й дете“... така мисля. Това е известно оправдание за нейната постъпка.

joy_angels: Мисля си, че съвременният човек е много почувствителен... по-страхлив дори. Ох... как да ги намеря тези думи. Някак си смъртта е била по-неразделна част от ежедневието на хората — войни, болести, стари хора, които умират в съседната стая или дори в тази, деца, които умират едно след друго от треска или „уроки“. Далеч съм от мисълта, че хората са били по-безразлични или по-коравосърдечни... по-земни са били някак, знам ли и аз. Искам някак да оправдая майката, иначе не ми го побира главата.

corie: Смъртта е била по-естествено събитие, и аз мисля така. Хората са умирали и по-млади, и от болести, които днес се лекуват изцяло. Не по-коравосърдечни, а по-прагматични са били. От девет родени деца на моите баба и дядо, седем са оцелели. Раждали са по много, за да има, заради високата смъртност. Това е масово поведение на семействата допреди „социндустриалната революция“.

pc_indi: Другото, което не по-малко ме ужасява, свързано с тази песен, е, че много хора люлеят едва ли не ритуално хоро на нея по време на различни празнични поводи, по заведения и сбирки! Вижда ми се някакъв абсолютен абсурд! Закачени един за друг, едни нахилени, позачервили бузи от алкохол, люлеят се там...

corie: Опростачването... Ами прочутата „Назад, назад, моме Калино...“ — дългият „шоумен“ ѝ промени думите, и Володя Стоянов го последва... много ме е яд! Защото последният, възловият куплет е диаметрално противоположен (според бабиното пеене героинята е Мария):

*Назад, назад, либе Марио, не оди ти подир мен!
Че тамо имам жена и деца, не могам да ги оставам!
Море, я ке стана на върла чума, ке морам да ги изморам!
Море, я ке стана на върла чума и пак при тебе ке додам!*

К'во гледане на „дечиня“, к'ви измислици... Това е ампутация на драматичното.

anonitapokrifoff: Други неща ми се завъртяха из главата. Братът най-вероятно е ерген. Освен това той е продължител на рода, а не

сестрата — мисията е негова и трябва да бъде опазен. Ситуацията изисква жертвоприношение — мирът не е безплатен. С какво се прави то? С агне, с невинност. Най-малкото, най-хубавото, и без това не се знае дали то ще оцелее и ще порасне като другите. Безкрайно жестоко — точно толкова, колкото и постъпката на тракийките, които, бягайки с челядта си към България, са изоставяли или удушавали най-малкото.

За да оцелее родът.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.